

Överingenjör Jaana Rajakko

Inrikesministeriets förordning om brandvarnare

1 Bakgrund och bemyndiganden att utfärda förordning

I 17 § i räddningslagen (379/2011) föreskrivs om skyldigheten att införskaffa och underhålla brandvarnare i bostäder, i inkvarteringslokaler samt i vårdinrättningar och service- och stödboende. Genom en ändring av räddningslagen (436/2023) överfördes skyldigheterna att anskaffa och underhålla brandvarnare i bostäder från de boende till byggnadens ägare. I fråga om inkvarteringslokaler och vårdinrättningar förblev verksamhetsutövaren skyldig att anskaffa och underhålla brandvarnare. Ändringarna i räddningslagen som gäller skyldigheterna att anskaffa och underhålla brandvarnare träder i kraft efter övergångsperioden den 1 januari 2026.

Syftet med ändringarna av räddningslagen är att se till att skyldigheterna i anslutning till brandvarnare tillgodoses bättre än tidigare och att förtydliga lagstiftningen. I samband med beredningen av ändringarna i räddningslagen bedömdes det att ett effektivare sätt att främja fullgörandet av skyldigheten att anskaffa och underhålla brandvarnare i bostäder än att öka minimiantalet brandvarnare är att ålägga byggnadens ägare skyldigheten i stället för den boende. Fullgörandet av skyldigheten enligt räddningslagen att anskaffa och underhålla brandvarnare beskrivs i avsnitt 2.2.1 på sidorna 10–11 i regeringens proposition om ändring av räddningslagen (RP 184/2022 rd).

De ändringar i räddningslagen som gäller brandvarnare gäller alla bostäder oberoende av boendeform (ägande, hyra, bostadsrätt) eller byggnadstidpunkt. Med skyldigheten att anskaffa och underhålla brandvarnare i byggnader avses i räddningslagen grundläggande brandvarnare, antingen batteridrivna eller sådana som ansluts till elnätet.

Närmare bestämmelser om ett tillräckligt antal brandvarnare, en ändamålsenlig placering av dem och deras funktionsduglighet finns i den förordning av inrikesministeriet (239/2009) som trädde i kraft den 1 januari 2010. Förordningen har utfärdats med stöd av den upphävda räddningslagen (468/2003) och förordningen har förblivit i kraft genom en övergångsbestämmelse i den gällande räddningslagen. Förordningen måste ändras så att den motsvarar de ändringar som gjorts i räddningslagen.

Enligt 17 § 5 mom. i räddningslagen får närmare bestämmelser utfärdas om antalet brandvarnare och andra anordningar och deras placering och funktion genom förordning av inrikesministeriet. I förordningen föreskrivs på motsvarande sätt som för närvarande om minimiantalet brandvarnare utgående från bostadens yta och våningsantal. I förordningen preciseras dessutom hur brandvarnare ska placeras i rummet. I inkvarteringslokaler och vårdinrättningar och service- och stödboende som avses i 18 § 1 mom. i räddningslagen förutsätts det på motsvarande sätt som för närvarande att larmet vid behov ska kunna ges också på annat sätt än med en ljudsignal.

Bestämmelser om underhåll av brandvarnare finns i 17 § 2 mom. i räddningslagen. Bemyndigandet att utfärda förordning i 17 § 5 mom. i räddningslagen innefattar inte utfärdande av närmare

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Inrikesministeriet

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

bestämmelser om underhåll av brandvarnare. Skyldigheten att underhålla brandvarnare beskrivs närmare i avsnitt 3.2 i promemorian.

Den föreslagna förordningen avses träda i kraft den 1 januari 2026, samtidigt som de ändringar som gjorts i räddningslagen. Genom den föreslagna förordningen ersätts inrikesministeriets gällande förordning om placering och underhåll av brandvarnare.

2 Beredningen av förordningen

Förordningen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet. Vid beredningen av förordningen har man samarbetat med miljöministeriet och utnyttjat material som beretts av olika aktörer för att stödja verkställandet av ändringarna i räddningslagen i fråga om brandvarnare.

Förordningsutkastet var på remiss under perioden 29.8–14.10.2024. Remissbehandlingen genomfördes i webbtjänsten utlåtande.fi. En närmare redogörelse för remissvaren finns under punkt 5.

Beredningsunderlaget till förordningen finns i den offentliga tjänsten under adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskod SM011:00/2024.

Utkastet till förordning har anmälts till Europeiska kommissionen i enlighet med direktiv (EU) 2015/1535 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter (2024/0474/FI). Väntetiden på tre månader för anmälan löpte ut den 29 november 2024.

Förslaget till förordning har granskats vid laggranskningsenheten vid justitieministeriets lagberedningsavdelning.

3 Nuläge och de viktigaste förslagen

3.1 Bestämmelser om brandvarnare i Finland

I 17 § i räddningslagen finns bestämmelser om brandvarnare. Enligt 1 mom. är ägaren till en byggnad skyldig att se till att bostaden förses med ett tillräckligt antal brandvarnare eller andra anordningar som så tidigt som möjligt upptäcker en begynnande eldsvåda och varnar dem som finns i bostaden. Enligt 2 mom. ska ägaren till en byggnad se till att brandvarnarna hålls i funktionsdugligt skick. I 2 mom. föreskrivs det också att den som bor i en lägenhet utan dröjsmål ska meddela ägaren om fel på en brandvarnare. I 3 mom. föreskrivs att verksamhetsidkaren är skyldig att anskaffa och underhålla brandvarnare i inkvarteringslokaler och vårdinrättningar. I 4 mom. föreskrivs det om rätten hos ägaren till en byggnad att få tillträde till en lägenhet för att uppfylla skyldigheten att anskaffa och underhålla brandvarnare.

Med räddningslagens begrepp som beskriver byggnaders och lokalers användningsändamål avses samma som i lagstiftningen om byggande. Användningsändamålen anges i miljöministeriets förordning om byggnaders brandsäkerhet (848/2017). Enligt 5 § 2 mom. 1 punkten i förordningen om byggnaders brandsäkerhet avses med bostäder utrymmen som används för boende, såsom bostadslägenheter och fritidsbostäder. Enligt 5 § 2 mom. 2 punkten avses med inkvarteringsutrymmen utrymmen, såsom hotell, semesterhem och internat, som i allmänhet är i användning dygnet runt och i vilka det inte finns personer som är under vård eller internerade. I fråga om vårdinrättningar gäller skyldigheterna att anskaffa och underhålla brandvarnare de objekt för vilka det enligt räddningslagen ska göras en utredning om utrymningssäkerheten. Skyldigheterna att anskaffa och underhålla brandvarnare enligt 17 § i räddningslagen gäller således inte t.ex. husvagnar, tält och konstruktioner.

Bestämmelser om brandvarnare finns också i 38 § i förordningen om byggnaders brandsäkerhet. Vid nybyggnad har det i bostäder från och med den 1 februari 2009 krävts brandvarnare som är anslutna till elnätet. I tillståndsförfarandet för byggande har man redan tidigare i vissa fall kunnat förutsätta brandvarnare som är anslutna till elnätet, t.ex. i höga bostadshus eller tråhöghus. Minimiantalet brandvarnare i bostaden som är anslutna till elnätet har fastställts i enlighet med inrikesministeriets förordning eller föreskriften som föregick den (Inrikesministeriets föreskrift om brandvarnares tekniska egenskaper och placering, Dnr SM-1999–00256/Tu-33, Serie A:59).

Enligt 17 § 1 mom. i räddningslagen ska brandvarnaren så tidigt som möjligt upptäcka en begynnande eldsvåda och varna dem som finns i bostaden. En brandvarnare är en anordning som reagerar på rök och varnar för rök med en ljudsignal. Skyldigheten att skaffa brandvarnare enligt räddningslagen gäller grundläggande brandvarnare. Brandvarnarna kan antingen vara traditionella batteridrivna brandvarnare eller brandvarnare som är anslutna till byggnadens elnät. Räddningslagen förutsätter inte att brandvarnare ansluts till elnätet, att brandvarnarna i bostaden sammankopplas eller att de är fjärravläsbara, och inte heller att brandvarnare installeras utöver i bostäder till exempel i de gemensamma utrymmena i flervåningshus.

Skyldigheten att anskaffa och underhålla brandvarnare enligt räddningslagen har preciserats genom inrikesministeriets förordning om placering och underhåll av brandvarnare. Enligt förordningen ska det finnas minst en brandvarnare för varje begynnande yta på 60 m² på varje våning eller plan i en bostad. Ett inkvarteringsrum i en inkvarteringslokal och en vårdinrättning ska utrustas med minst en brandvarnare. Dessutom ska allmänna utrymmen i en brandcell som innehåller inkvarteringsrum utrustas med minst en brandvarnare för varje begynnande yta på 60 m² av våningen. Brandvarnaren ska installeras så att den reagerar på rök från en eldsvåda i ett så tidigt skede som möjligt. När det gäller antalet brandvarnare och deras placering ska utöver lägenhetsytan även beaktas formen på det utrymme som ska skyddas och aktiviteter som förorsakar fara för antändning samt larmets hörbarhet. Genom förordningen har man dessutom preciserat skyldigheten att underhålla brandvarnarsystem genom att föreskriva om regelbunden testning av brandvarnare.

Larmet från brandvarnaren baserar sig på en ljudsignal. Enligt förordningen om placering och underhåll av brandvarnare ska larmsignalen från en brandvarnare höras till alla delar av bostaden där personer normalt vistas. Avsikten med kravet är dels att säkerställa en ändamålsenlig placering av brandvarnare, dels att säkerställa ett tillräckligt antal brandvarnare. Enligt förordningen ska larmet därtill vid behov ges även på annat sätt än med ljudsignal. Detta är särskilt avsett för boende för grupper med särskilda behov vid vårdinrättningar och service- och stödboende som avses i 18 § 1 mom. i räddningslagen. I vanliga bostäder har den boende kunnat skaffa själv eller tillhandahållas antingen brandvarnare med särskilda funktioner eller tillbehör som ansluts till brandvarnare, såsom vibrations- och blinklarm.

Som produkter omfattas brandvarnare av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3110 om fastställande av harmoniserade regler för saluföring av byggprodukter och om upphävande av förordning (EU) nr 305/2011 (*byggproduktsförordningen*). Enligt byggproduktsförordningen ska brandvarnare överensstämja med den harmoniserade standarden för brandvarnare SFS-EN 14604:2008 (Brandvarnare). Produktkraven i standarden för brandvarnare innehåller krav på bl.a. brandvarnarens rökkänslighet och larmljudets ljudstyrka.

I lagen om vissa brandsäkerhetsanordningar (191/2024) föreskrivs det att brandvarnare ska åtföljas av den information som behövs för att produkten ska kunna installeras, användas och underhållas på ett behörigt och säkert sätt. Vid marknadskontroll av brandvarnare kan Säkerhets- och kemikalieverket ingripa i brister i innehållet i anvisningarna och i de märkningar som fästs på brandvarnare.

Räddningsmyndigheten övervakar att skyldigheten att anskaffa och underhålla brandvarnare iakttas. Bestämmelser om räddningsmyndighetens tillsyn finns i räddningslagen.

3.2 Underhåll av brandvarnare

I det ändrade 17 § 2 mom. i räddningslagen preciseras den allmänna underhållsskyldigheten i fråga om brandvarnare som föreskrivs i 12 § i räddningslagen. Enligt specialmotiveringen till 17 § i räddningslagen (RP 184/2022 rd, punkt 7.1, s. 42) innebär att hålla brandvarnare i funktionsdugligt skick i praktiken att byta batteri i brandvarnarna och förnya dem när deras livslängd går ut eller om det uppstår fel i dem. Brandvarnare ska alltid hållas i funktionsdugligt skick, så när batteriet tar slut eller fel uppstår i en brandvarnare, ska korrigerande åtgärder vidtas utan dröjsmål. I praktiken innebär detta att det är ändamålsenligt att regelbundet byta batterier i brandvarnarna och att förnya brandvarnarna planenligt. För att fullgöra skyldigheten att underhålla brandvarnare förutsätts det inte att byggnadens ägare regelbundet testar brandvarnarna. Vid beredningen av ändringen av räddningslagen ansågs det att testning av brandvarnare, dvs. att trycka på brandvarnarens testknapp, inte är underhåll, utan närmast observation av anordningens funktionsduglighet.

Enligt räddningslagen ska den boende utan dröjsmål meddela byggnadens ägare, dvs. till exempel husbolaget, om fel på en brandvarnare, såsom att brandvarnarens batteri är slut eller att anordningen inte fungerar. Det lönar sig för den boende att testa brandvarnarens funktion regelbundet, eftersom det är ett sätt att upptäcka fel i den och ett sätt för den boende att försäkra sig om att brandvarnaren i den egna bostaden är i funktionsdugligt skick. Räddningslagen förpliktar inte heller den boende att testa brandvarnarnas funktionsduglighet regelbundet.

3.3 Nationella lagstiftningslösningar för brandvarnare i andra länder

I Europa föreskrivs det på nationell nivå om installation av brandvarnare i bostäder, varvid regleringens genomförandesätt och detaljer varierar från land till land. I flera länder finns bestämmelserna om brandvarnare i bostäder i lagstiftningen om byggande, varvid kraven endast gäller nybyggnad, såsom till exempel i Sverige och Danmark. Till exempel i Frankrike, Storbritannien, Nederländerna och Belgien har man under de senaste tio åren förutsatt att det finns brandvarnare i befintliga bostäder, på samma sätt som i Finland.

I Finland infördes kravet på brandvarnare i bostäder år 1999, i stor utsträckning utifrån erfarenheterna i Norge. I Norge har brandvarnare varit obligatoriska i alla bostäder sedan 1991. För närvarande finns kravet på brandvarnare liksom i Finland både i byggföreskrifterna (Byggteknisk forskrift (TEK17), § 11-12) och i lagstiftning som motsvarar räddningslagen (Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver, LOV-2002-06-14-20). Enligt en föreskrift som utfärdats med stöd av lagen som motsvarar räddningslagen (Forskrift om brannforebygging, FOR-2015-12-17-1710, § 7) ska ägaren till ett bostadshus eller en fritidsbostadsbyggnad säkerställa att det i byggnaden finns en brandlarmanläggning eller ett tillräckligt antal brandvarnare. Det ska finnas minst en branddetektor eller brandvarnare på varje våningsplan, och de ska täcka kök, vardagsrum, område invid sovrum och område invid tekniska utrymmen. Larmsignalen ska höras tydligt i vistelseutrymmen och sovrum, också när dörrarna till rummen är stängda. I tillämpningsanvisningen för föreskriften preciseras att brandvarnarens ljudstyrka i dessa rum ska vara minst 60 dB (Veiledning til forskrift om brannforebygging, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, 2020).

I bygglagstiftningen i Sverige har det krävts brandvarnare i alla nya bostäder sedan 1999. I fråga om brandvarnare i befintliga bostäder har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utfärdat en allmän anvisning (SRVFS 2007:1 Allmänna råd och kommentarer om brandvarnare i bostäder) med stöd av lagen om skydd mot olyckor (2003:778) som motsvarar Finlands räddningslag. Enligt anvisningen bör det i varje bostadslägenhet finnas minst en brandvarnare på varje våningsplan. De reviderade bestämmelserna om byggnaders brandsäkerhet (Boverkets föreskrifter och allmänna råd om säkerhet i händelse av brand i byggnader, BFS 2024:7) träder i kraft den 1 juli 2025 och de innehåller noggrannare krav än tidigare om placering av brandvarnare i fråga om nybyggnad. De nya kraven motsvarar beredskapsmyndighetens anvisningar. Enligt 2 kap. 35 § i föreskriften ska brandvarnare vara placerade på varje våningsplan i bostaden så att en brandvarnare täcker högst 60 m². Därtill ska brandvarnare placeras på en fri yta av innertaket på ett avstånd av minst 0,5 meter från väggar, i eller utanför varje rum avsett för sömn och direkt ovanför trappa som leder till annat plan. I konsekvensutredningen för föreskriften konstateras att en relativt detaljerad föreskrift är motiverad för att brandvarnare ska fylla sitt syfte och larma så tidigt som möjligt.

3.4 De viktigaste förslagen

Inrikesministeriets förordning om placering och underhåll av brandvarnare måste revideras för att motsvara de ändringar som gjorts i räddningslagen. Syftet med den föreslagna förordningen är att förtydliga och förenkla bestämmelserna om minimiantalet brandvarnare jämfört med nuläget. I fråga om brandvarnare har det ansetts att det inte räcker med enbart anvisningar och rekommendationer för branschen för att skyldigheterna ska iakttas, utan att det därtill är nödvändigt att föreskriva om minimikrav i fråga om antalet brandvarnare och placering av dem.

I 17 § 1 mom. i räddningslagen föreskrivs om det funktionella kravet på brandvarnare att så tidigt som möjligt upptäcka en begynnande eldsvåda och varna dem som finns i bostaden. De funktionella kraven gäller också inkvarteringslokaler och vårdinrättningar samt service- och stödboende, dvs. objekt som avses i 18 § 1 mom. i räddningslagen.

Enligt förslaget föreskrivs det om ett tillräckligt minimiantal brandvarnare på samma sätt som för närvarande. Dimensioneringen är en brandvarnare för varje yta på 60 m² på varje våning i bostaden. En ytbaserad dimensionering har ansetts vara ett enkelt och tydligt sätt att fastställa minimiantalet.

I fråga om inkvarteringslokaler, vårdinrättningar och service- och stödboende har verksamhetsidkaren på samma sätt som för närvarande i räddningslagen ålagts skyldighet att anskaffa och underhålla brandvarnare, vilket innebär att minimiantalet brandvarnare i fråga om dessa utrymmen förblir oförändrat.

I förordningen föreslås bestämmelser om krav som gäller placering av brandvarnare. Vid placeringen av brandvarnare ska rummets form och ventilation samt hörbarheten i fråga om brandvarnarens larmsignal beaktas. Brandvarnare ska installeras i rummets tak alltid när det är möjligt med beaktande av produktens egenskaper.

I förordningen föreskrivs informativt det att det i en bostad utöver de brandvarnare som byggnadens ägare installerat i byggnaden också kan finnas sådana tilläggsanordningar och hjälpmedel eller brandvarnare med specialfunktioner som den boende skaffat själv för att säkerställa att larmsignalen upptäcks. I vårdinrättningar samt service- och stödboende som avses i 18 § 1 mom. i räddningslagen ska larmet på samma sätt som för närvarande vid behov ges även på annat sätt än med en ljudsignal. I förordningen preciseras det att larmet från brandvarnaren i inkvarteringsrum som är avsedda för personer med nedsatt rörelse- eller funktionsförmåga ska ges förutom med en ljudsignal även på annat sätt.

Om bostaden har brandvarnare som är anslutna till elnätet gäller förordningens minimikrav också dessa. Om man i stället för brandvarnare använder en brandlarmanläggning eller något annat brandvarnarsystem ska man på samma sätt som för närvarande se till att minst den säkerhetsnivå som krävs för brandvarnare uppnås.

I det reviderade 17 § 2 mom. i räddningslagen föreskrivs det om underhåll av brandvarnare. I förordningen föreskrivs det inte längre mer detaljerat om underhållet än vad som föreskrivs i räddningslagen.

4 De huvudsakliga konsekvenserna

Syftet med de ändringar i räddningslagen som gäller brandvarnare är att skyldigheterna att anskaffa och underhålla brandvarnare ska uppfyllas bättre än för närvarande. Ändringarna har bedömts öka brandvarnarnas funktionssäkerhet, eftersom byggnadens ägare ansvarar för dem i stället för den boende. Fullgörandet av skyldigheten enligt räddningslagen att anskaffa och underhålla brandvarnare beskrivs och konsekvenserna av ändringen bedöms i avsnitt 4.2.1.1 på sidorna 23–24 i regeringens proposition om ändring av räddningslagen (RP 184/2022 rd). Utgångspunkten för bedömningen av konsekvenserna av ändringen av räddningslagen var att minimiantalet brandvarnare i bostäder inte behöver ökas genom ny reglering i och med att brandvarnarnas funktionssäkerhet ökar. På grund av detta bedömdes ändringen av räddningslagen inte medföra några betydande ekonomiska konsekvenser.

Enligt förslaget ska förordningen träda i kraft den 1 januari 2026, samtidigt som ändringarna av räddningslagen. Förordningen måste dock utfärdas så snart som möjligt för att den reviderade regleringen ska kunna beaktas redan under övergångsperioden för ändringarna i räddningslagen. Byggnadernas ägare planerar och genomför redan praktiska åtgärder, såsom kartläggning av befintliga brandvarnare i bostäder och installering av nya brandvarnare. I många fall tar byggnadens ägare ansvar för brandvarnarna i bostäderna i det skede då till exempel nya brandvarnare har installerats i bostäderna.

Regeringsprogrammet har som mål att göra regleringen av byggandet enklare och smidigare för att bromsa upp ökningen av kostnaderna för byggande och boende (punkt 6.5 i regeringsprogrammet). Enligt förslaget föreskrivs det om antalet brandvarnare i bostäder på basis av våningsantalet och ytan på motsvarande sätt som i den gällande förordningen. Till övriga delar förtydligas och förenklas regleringen jämfört med nuläget.

Räddningsverken och organisationerna inom räddningsbranschen rekommenderar att brandvarnare installeras i bostadens varje sovrum, vardagsrum och utrymningsväg, dvs. i praktiken i tamburen. Flera instanser har framfört att dessa rekommendationer bör föreskrivas som minimikrav.

Konsekvensbedömningen av ändringen av räddningslagen gjordes utifrån de nuvarande minimikraven. Om minimikravet på antalet brandvarnare ändras till ett krav som grundar sig på rummen, ökar detta avsevärt kostnaderna för byggnadernas ägare.

Enligt förordningen ska en enskild brandvarnare installeras i rummets tak och på minst en halv meters avstånd från hinder som påverkar rökens spridning. Bestämmelserna som gäller placering av brandvarnare preciserar regleringen. Kravet bedöms förtydliga rutinerna för installation av brandvarnare och säkerställa ändamålsenlig installation av brandvarnare.

Det att takinstallation anges som det primära alternativet inverkar på installationsmetoderna hos de företag som installerar brandvarnare, och kravet kan höja kostnaderna. Konsekvenserna bedöms dock inte vara betydande, eftersom största delen av brandvarnarna redan i nuläget installeras i taket. Det att uppmärksamhet ägnas åt de anvisningar som åtföljer brandvarnare kan ha en positiv inverkan på brandvarnarnas installationsanvisningar.

Räddningslagen förutsätter inte att bostadens brandvarnare ansluts till elnätet. Brandvarnare som är anslutna till elnätet som förutsätts i byggnadens byggnadslov eller nuvarande bygglov kan inte ersättas med batteridrivna brandvarnare. Om det dock i bostaden finns för få brandvarnare som är anslutna till elnätet, kan kravet på minimiantalet brandvarnare uppfyllas genom att de i byggnadstillståndsskedet fastställda brandvarnarna som är anslutna till elnätet kompletteras antingen med nya brandvarnare som är anslutna till elnätet eller med batteridrivna brandvarnare.

Genom den föreslagna förordningen bibehålls motsvarande krav som i nuläget i situationer där brandlarmanläggningar eller andra brandvarnarsystem används i stället för brandvarnare. Om en brandlarmanläggning installeras exempelvis i en inkvarteringslokal eller en vårdinrättning behöver man inte därtill installera brandvarnare i dessa lokaler. Omformuleringen av bestämmelsen bedöms förtydliga eventuella oklarheter när olika författningar och planeringsanvisningar tillämpas samtidigt.

Olika aktörer har utarbetat mer detaljerade anvisningar och rekommendationer om antalet brandvarnare och placeringen av dem samt om på vilket sätt det lönar sig att beakta rummets former och funktioner när man väljer brandvarnares plats.

5 Remissvar

Utkastet till förordning var på remiss under perioden 29.8–14.10.2024 i tjänsten utlåtande.fi. Det kom in 29 utlåtanden om utkastet till förordning. Utlåtanden om utkastet till förordning om brandvarnare lämnades av Konsumentförbundet, Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry, Finlands Dövas Förbund rf, Finlands Brandbefälsförbund rf, Säkerhets- och kemikalieverket Tukes, Velfärdsområdesbolaget Hyvil Ab som företrädde räddningsverkens samarbetsnätverk, Nuohousalan Keskusliitto ry, Räddningsverket i Satakunta, Pensionstagarnas Centralförbund EKL rf, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK, Räddningsverket i Päijänne-Tavastland, Räddningsverket i Södra Österbotten, Räddningsverket i Egentliga Finland, Olycksutredningscentralen, Finanssiala ry, Finlands Egnahemsförbund rf, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry, Räddningsverket i Västra Nyland, Räddningsverket i Egentliga Tavastland, Safetum Oy, Finlands brandingenjörsförening, Finlands Fastighetsförbund rf, Handikappforum rf, Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry, Turvata Oy Ab, Birkalands välfärdsområdes räddningstjänst, Räddningsverket i Södra Karelen och Integral Oy samt en privatperson.

Remissvaren var delvis motstridiga, eftersom en del av remissinstanserna ansåg att utkastet till förordning är motiverat och tydligt, medan andra föreslog att kraven skulle skärpas eller att den gällande förordningen i praktiken skulle bibehållas. I remissvaren betonades fastställandet av minimiantalet brandvarnare i bostäder samt larmsignalens hörbarhet, i synnerhet omständigheter som gäller larm för hörselskadade. I regel understödde alla remissinstanser en precisering av bestämmelserna om placering av brandvarnare. Därtill föreslogs det att bestämmelserna om andra anordningar som ersätter brandvarnare preciseras. Vidare föreslog några remissinstanser skärpta krav på underhåll av brandvarnare.

När det gäller minimiantalet brandvarnare i bostäder föreslog flera remissinstanser att kravnivån skärps så att den motsvarar räddningsbranschens rekommendationsnivå, dvs. att brandvarnare installeras i varje bostadsrum i bostaden. Därtill föreslog en remissinstans att ett tillräckligt antal brandvarnare i bostaden alltid skulle fastställas i stället för enligt en dimensionering på basis av ytan

flexibelt utifrån utrymmenas form och funktioner som medför risk för antändning. Remissinstansen ansåg att kravet på en brandvarnare för varje begynnande 60 kvadratmeter är för begränsande och försämrar brandsäkerheten. Flera remissinstanser ansåg att bestämmelserna om brandvarnare i bostäder lättas upp för mycket genom den föreslagna förordningen om det inte finns något separat krav på larmsignalens hörbarhet.

Motiveringarna kompletterades utifrån remissvaren. Utkastet till förordning ändras enligt följande:

- till 1 § fogas ett nytt moment, enligt vilket det i en bostad också kan finnas brandvarnare eller tilläggsanordningar eller hjälpmedel som ansluts till brandvarnaren och som den boende skaffar själv
- i 2 § 1 mom. preciseras att med vårdinrättning avses objekt som avses i 18 § 1 mom. i räddningslagen
- i 2 § tas in krav för vårdinrättningar och inkvarteringslokaler om att larmet ska ges också på annat sätt än med en ljudsignal
- till 3 § fogas ett nytt moment om omständigheter som ska beaktas vid placeringen av brandvarnare, såsom rummets form, ventilation och larmsignalens hörbarhet
- i 3 § preciseras att huvudregeln är att brandvarnare ska installeras i taket
- i 4 § omformuleras det som avses med andra anordningar

6 Specialmotivering

1 §. Brandvarnare i bostaden. Enligt 17 § 1 mom. i räddningslagen ska bostaden förses med ett tillräckligt antal brandvarnare eller andra anordningar som så tidigt som möjligt upptäcker en begynnande eldsvåda och varnar dem som finns i bostaden. I den föreslagna 1 § preciseras räddningslagens krav på ett tillräckligt antal brandvarnare i bostaden utifrån bostadens yta. Bestämmelsen motsvarar den gällande förordningen. I bestämmelserna om byggande avses med bostad också fritidsbostäder.

Bostadens yta kan beräknas på flera olika sätt. När minimiantalet brandvarnare bestäms avses med bostadens yta utrymmen som är avsedda för boende. Bostadens yta räknas från innerytan på de väggar som avgränsar bostaden, varvid till ytan räknas utöver bostadsrum bland annat tamburer, korridorer, hemvårdsutrymmen, klädrum, bad-, pyssel- och brasrum samt lägenhetsspecifik bastu. Till bostadens yta räknas inte t.ex. garage, källare, bastuutrymme på oinredda bottenvåningar, kallt lagerutrymme, balkong, veranda, vindfång eller andra utrymmen på vinden än bostadsutrymmen. I praktiken motsvarar ytan till exempel den bostadsyta som anges i ett husbolags disponentintyg.

På varje våning eller plan i bostaden ska det installeras minst en brandvarnare. Om våningens eller planetens yta är större än 60 m², ska minst en brandvarnare installeras för varje 60 m². I praktiken är minimikravet i en envåningsbostad på 60 m² en brandvarnare, och i en bostad på över 60 m² behövs det flera brandvarnare.

När det gäller minimiantalet brandvarnare räknas till bostadens våningar också öppet anslutna källarvåningar och vindar, eftersom det är fråga om en och samma brandcell. Olika plan som påverkar antalet brandvarnare utöver våningarna är till exempel olika slags loft.

Enligt 2 mom. kan det i en bostad utöver brandvarnare som byggnadens ägare skaffat också finnas brandvarnare som den boende skaffar själv. Brandvarnare som den boende skaffar själv eller som beviljas den boende som offentlig service kan också ha specialfunktioner. Till exempel småhus kan ha larmsystem som också innefattar branddetektion. Beroende på den boendes egenskaper kan det vara nödvändigt att ansluta till brandvarnaren tilläggsanordningar som syftar till att säkerställa att den boende upptäcker när brandvarnaren varnar om en begynnande eldsvåda. Tilläggsanordningar som ansluts till brandvarnare för hörselskadade är vanligtvis olika slags vibrations- och blinkvarnare. Till sådana tilläggsanordningar som den boende skaffar själv räknas också hjälpmedel som beviljats av välfärdsområdet och som t.ex. hörselskadade har rätt till med stöd av lagen om funktionshinderservice (675/2023). Byggnadens ägare ska beakta att dessa brandvarnare och tilläggsanordningar som den boende skaffat själv eller som beviljats den boende inte avlägsnas när bostadens brandvarnare annars byts ut eller förnyas.

2 §. Brandvarnare i en inkvarteringslokal eller vårdinrättning. Det föreslagna 2 § 1 mom. motsvarar den gällande förordningen. Paragrafens 2 och 3 mom. inbegriper nya preciseringar.

I 1 mom. föreskrivs det om placering av brandvarnare i inkvarteringslokaler och i objekt som avses i 18 § 1 mom. i räddningslagen, dvs. vårdinrättningar samt service- och stödboenden. Enligt förslaget ska brandvarnare installeras i varje inkvarteringsrum, eftersom spridningen av rökgas mellan inkvarteringsrummen begränsas strukturellt i inkvarteringslokaler och vårdinrättningar. På grund av tillämpningsområdet för 18 § i räddningslagen avses med ett inkvarteringsrum i en vårdinrättning t.ex. ett patientrum på baddavdelningen på ett sjukhus eller i en hälsovårdscentral, ett bostadsrum eller en bostad i en boendeenhet enligt socialvårdslagen, såsom ett gemenskapsboende, samt ett utrymme som är avsett för övernattnig i ett daghem med heldygnssorg. Räddningslagens 18 § gäller också polisens förvarslor och straffanstalter.

Utöver inkvarteringsrum ska andra allmänna utrymmen i en brandcell med inkvarteringsrum, såsom korridorer, entréer och gemensamma utrymmen, förses med brandvarnare på varje våning och plan på basis av dessa allmänna utrymmens yta. Den funktionella ytan för en enskild brandvarnare är 60 m². I praktiken är minimikravet i inkvarteringslokaler och vårdinrättningar att det finns minst en brandvarnare per inkvarteringsrum och minst en i allmänna utrymmen.

I specialmotiveringen till 17 § i räddningslagen konstateras det att i fråga om grupper med särskilda behov ska varningen vid behov ges också på något annat sätt än med ljudsignal. I 2 mom. preciseras att vid vårdinrättningar samt service- och stödboende, dvs. objekt som avses i 18 § 1 mom. i räddningslagen, ska verksamhetsledaren bedöma om det i lokalerna är nödvändigt att ge brandvarnarens larm i stället för eller utöver med en ljudsignal på andra sätt, exempelvis med ljus eller vibrationer. I vårdinrättningar kan det i vissa fall vara ändamålsenligt att varningssignalen från brandvarnaren styrs till utrymmen där endast personalen hör den och omedelbart kan vidta åtgärder för att varna och rädda dem som vårdas.

Enligt 13 § i statsrådets förordning om byggnaders tillgänglighet (241/2017, *tillgänglighetsförordningen*) ska i hotell och andra motsvarande inkvarteringsbyggnader minst fem procent av inkvarteringslokalerna, dock minst en inkvarteringslokal, vara lämpliga för personer med nedsatt rörelse- eller funktionsförmåga och deras assistenter. I 3 mom. föreskrivs det att larmet från brandvarnare ska ges även på annat sätt än med en ljudsignal i inkvarteringsrum som byggts tillgängliga i sådana nya hotellbyggnader eller andra motsvarande inkvarteringsbyggnader som avses i tillgänglighetsförordningen. Kraven i tillgänglighetsförordningen gäller tillståndspliktiga nybyggen samt tillståndspliktiga reparationer och ändringar av byggnader.

3 §. Placering av brandvarnare. Den föreslagna 3 § är ny och preciserar placeringen av brandvarnare i rummet. Preciseringsen av placeringen gäller förutom brandvarnare i bostäder även inkvarteringslokaler och objekt som avses i 18 § 1 mom. i räddningslagen.

För att brandvarnarnas funktionella krav att så tidigt som möjligt upptäcka en eldsvåda ska uppfyllas, måste brandvarnarna placeras på en plats dit röken kan spridas obehindrat. Enligt 1 mom. ska man vid valet av plats för en enskild brandvarnare beakta rummets form samt hur placeringen av ventilationens tillufts- och frånluftsventiler påverkar den förmodade rökspidningen. Eftersom rummen kan vara mycket olika måste man alltid separat i varje utrymme bedöma hur röken sprider sig. Till exempel områden som bildas av nedfälda tak och loft påverkar hur röken sprids och således brandvarnarens möjligheter att så tidigt som möjligt upptäcka en begynnande eldsvåda. En lämplig plats med tanke på rökens spridning är ofta samma plats där brandvarnarens larmsignal kan ljuda ut obehindrat. Vid valet av installationsplats för brandvarnare är det bra att också beakta funktioner som hänför sig till boendet. För att förhindra felaktiga larm är det inte ändamålsenligt att placera brandvarnaren t.ex. i köksutrymmen eller precis intill badrums- eller bastudörrar.

I 2 mom. preciseras att brandvarnaren ska installeras i rummets tak alltid när det är möjligt med tanke på produktens egenskaper. Om brandvarnaren som installeras är avsedd endast för installation på väggen, ska man vid installationen följa de anvisningar som tillverkaren av produkten har utarbetat och som åtföljer produkten. Bestämmelser om information som ska åtfölja produkter finns i 37 § i lagen om vissa brandskyddsanordningar.

I 2 mom. föreskrivs därtill att brandvarnare ska installeras på minst en halv meters avstånd från närmaste vägg eller andra väggliknande byggnadsdelar, såsom kassetter för husteknik. Rökens spridning i utrymmet påverkas förutom av strukturer även av armaturer, möbler och hörn. I praktiken innebär kravet att det ska finnas minst 50 cm utrymme i alla riktningar kring brandvarnaren.

I fråga om befintliga brandvarnare är det bra att bedöma hur lämplig placeringen är. I vissa fall är det skäl att ändra brandvarnarens placering. Det kan vara svårt att ändra placeringen av brandvarnare som är anslutna till elnätet, och i detta fall måste det således bedömas om det eventuellt behövs fler brandvarnare i bostaden.

4 §. Funktion hos andra brandvarnarsystem som ersätter brandvarnare. Den föreslagna 4 § motsvarar den gällande förordningen.

I paragrafen föreskrivs att när brandlarmanläggningar och andra brandvarnarsystem används i stället för brandvarnare ska rökdetektorernas antal, placering, rökkänslighet och ljudstyrkan i anordningens larmsignal minst motsvara de tekniska kraven för brandvarnare. När det gäller rökkänsligheten innebär kravet i praktiken att sådana objekt som avses i 17 § i räddningslagen, dvs. bostäder, inkvarteringslokaler samt vårdinrättningar och service- och stödboende, alltid ska ha rökdetektorer, dvs. att värmedetektorer inte ersätter brandvarnare. Detta bör beaktas särskilt när man i brandlarmanläggningen använder programmerbara detektorer eller flerkriteriedetektorer. I inkvarteringslokaler och vårdinrättningar gäller kravet förutom inkvarteringsrum även allmänna utrymmen i brandceller som innehåller inkvarteringsrum, såsom korridorer och entréer. För att säkerställa larmsignalens hörbarhet ska larmet vid behov kompletteras med t.ex. ett akustiskt larmdon.

Med andra anordningar som ersätter brandvarnare avses i synnerhet sådana brandlarmanläggningar som enligt regleringen av byggandet förutsätts i inkvarteringslokaler och vårdinrättningar. Med andra brandvarnarsystem avses också olika larmsystem där brandlarm ingår som en egenskap, såsom inbrottslarmsystem. Bestämmelser om installation av brandlarmanläggningar och skyldigheten att utföra besiktning av sådana finns i lagen om vissa brandskyddsanordningar, närmare bestämmelser om underhåll av brandlarmanläggningar finns också i inrikesministeriets förordning om brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar (976/2024).

5 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreskrivs om förordningens ikraftträdande.

Förordningen avses träda i kraft samtidigt som byggnadens ägares skyldigheter i fråga om anskaffning och underhåll av brandvarnare enligt 17 § i räddningslagen. Redan vid verkställandet av de ändringar i räddningslagen som gäller brandvarnare, dvs. kartläggningen och installationen av brandvarnare, är det bra att beakta förordningens krav på att brandvarnare ska placeras i taket. Flera olika aktörer har utarbetat anvisningar om genomförandet av de ändringar i räddningslagen som gäller brandvarnare.

Genom förordningen upphävs inrikesministeriets gällande förordning om placering och underhåll av brandvarnare (239/2009)